

Sivistysvaliokunnalle

Lausuntopyyntö 19.08.2022

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Suomen opiskelijakuntien liitto - SAMOK ry kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta, ja lausuu kunnioittaen seuraavaa.

Yleisesti

SAMOK pitää esitystä ja sen tavoitteita yleisesti kannatettavina ja hyvinä. Ulkomaalaislakiin ehdotettujen muutosten myötä pitkäaikainen viisumi voitaisiin myöntää opiskelijoille, tutkijoille ja heidän perheenjäsenilleen. SAMOK on aiemmin peräänkuuluttanut kansainvälisten opiskelijoiden mukaan ottamista pitkäaikaisen viisumin piiriin, joten olemme yleisesti tyytyväisiä ehdotuksen lopputulokseen. Pitkäaikainen viisumi mahdollistaa Suomeen tulemisen lähes välittömästi oleskeluluvan myöntämisen jälkeen, sen sijaan että henkilö odottaisi oleskelulupakortin toimitusta ulkomailla.

Nykyisellään kansainvälisten opiskelijoiden oleskelulupaprosessit voivat venyä jopa niin pitkiksi, että opintojen aloitus viivästyy. Lisäksi korkeakoulut ovat joutuneet palauttamaan lukuvuosimaksuja tilanteissa, joissa opiskelija ei yksinkertaisesti pääse Suomeen aloittamaan opintojaan. Tilanne on kestävämpi kuin opiskelijan kuin korkeakoulujen kannalta. Pitkä oleskelulupaprosessi voi saada kansainvälisen osaajan myös lopulta hakeutumaan toiseen maahan ja korkeakouluun. On Suomelle suunnaton etu, jos maahan tahtoo muuttaa korkeakoulutettu henkilö, ja silloin myös näiden osaajien houkutteluun tulee panostaa. Näin ollen näemme esityksen lisätä kansainväliset opiskelijat, tutkijat ja heidän perheenjäsenensä pitkäaikaisen viisumin piiriin erittäin tärkeänä.

Huomioita

Haluamme nostaa esiin muutamia yksityiskohtaisempia huolia, joita esitys opiskelijoiden näkökulmasta sisältää. Esityksessä todetaan, että hakijan oleskelulupaprosessi voi nopeutua vain sillä edellytyksellä, että pitkäaikaista viisumia

haetaan samanaikaisesti oleskeluluvan hakemisen kanssa sähköisessä asiointipalvelussa. Vain näin hakemuksia voidaan käsitellä samanaikaisesti. SAMOK näkee, että prosessin tulisi olla hakijan kannalta mahdollisimman yksinkertainen, ja siksi sekä oleskelulupaa että pitkäaikaista viisumia tulisi voida hakea yhdellä hakemuksella. Opiskelijan kannalta olisi johdonmukaista, että pitkäkestoisen viisumin saaminen olisi sisäänrakennettu osaksi oleskelulupahakemusprosessia. Ehdoton vähimmäisvaatimus on se, että hakemusten samanaikaisuusehdosta viestitään ja ohjeistetaan hakijaa hyvin selkeästi.

Esityksessä todetaan, että hakijan on myös asioitava henkilökohtaisesti edustustossa tai ulkoisen palveluntarjoajan luona henkilöllisyyden tarkistamista varten sekä biometristen tunnisteiden antamiseksi oleskelulupakorttia varten. SAMOK näkee erittäin tärkeänä varmistaa, että edustuston tai ulkoisen palveluntarjoajan käyntiaikoja on tarjolla hyvin nopealla aikataululla, jotta käytännön haasteet eivät vesitä lupauksia nopeasta maahantuloprosessista. Pitkäaikaisen viisumin on arvioitu nopeuttavan henkilön maahantuloa 7-14 vuorokaudella. Tämä tarkoittaa, että käyntiajan saaminen edustustoon/ulkoisen palveluntarjoajan luo esimerkiksi viikon päähän varausajankohdasta ei välttämättä enää hyödytä opiskelijaa mitenkään, vaan muodostuu vain ylimääräiseksi kustannukseksi. Lisäksi SAMOK peräänkuuluttaa, että ruuhka-aikoina edustustoissa/ulkoisilla palveluntarjoajilla on oltava tarjolla enemmän käyntiaikoja. Opiskeluun liittyvät hakemukset painottuvat tiettyihin kausiin: erityisesti touko-elokuuhun, jolloin vireille tulee noin 65-70% opiskelijoiden oleskelulupahakemusten koko vuoden määrästä.

Tahdomme myös ilmaista huolestamme siitä, että esityksen mukaan nopeampi maahantulo lisää opiskelijan maahantulon kustannuksia. Kuitenkin opiskelijan taloudellinen tilanne on usein merkittävästi tiukempi kuin työelämässä olevan yksilön, joten muihin ryhmiin verrattuna merkittävästi pienemmät maahantulon kustannukset ovat perusteltuja. Sähköisen hakemuksen käsittelymaksun suuruus on esityksen mukaan 95e/120e. SAMOK näkee, että opiskelijoiden tulisi kuitenkin saada käsittely merkittävästi edullisemmin eli opiskelijoille tulisi olla oma hintakategoriansa. Käsittelymaksun lisäksi lisäkustannuksia tulee myös edustustoon/palveluntarjoajan luo matkustamisesta sekä mahdollisesti ulkoisen palveluntarjoajan palvelumaksusta (arviolta 70-100e). Erityisen huolestamme olemme kustannusten nousun vaikutuksesta kehittyvistä valtioista tuleviin opiskelijoihin.

Hallituksen puoliväliriihessä keväällä 2021 asetettiin tavoitteeksi uusien ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden määrän kolminkertaistaminen vuoteen 2030 mennessä. Lopuksi SAMOK haluaakin vielä huomauttaa, että osaajien maahanmuuton vauhdittamiseksi tarvitaan laajasti erilaisia toimia, joista ulkomaalaislain muuttaminen on vain yksi. Jotta Suomeen saataisiin lisää osaajia ja

kansainvälisiä opiskelijoita, on panostettava paitsi hallinnollisten prosessien sujuvuuteen, myös yhteiskunnan avoimuuteen, opiskelijoiden integroitumiseen sekä työnantajien halukkuuteen rekrytoida kansainvälisiä osaajia.

Helsingissä 5.9.2022

Emmi Lainpelto
Puheenjohtaja

Vellu Taskila
Toiminnanjohtaja

Lisätietoja:

Roosa Veijola
Eurooppapolitiikan asiantuntija
roosa.veijola@samok.fi
050 389 1012